

Oponentský posudek diplomové práce

Bc. Jelizaveta Getta: *Tlumočení mezi německými kolonialisty a místním obyvatelstvem v Namibii během období, kdy byla německou kolonií*

Vedoucí práce: Mgr. Věra Kloudová, Ph.D.

Posuzovaná diplomová práce má teoreticko-empirický charakter a zabývá se tlumočením v Namibii, konkrétně v dobách, kdy byla kolonií, a neopomíjí ani situaci po zániku kolonie. Diplomantka, s finanční podporou GAUKu, již svou diplomovou práci vydala také jako monografii v nakladatelství Karolinum, což je obdivuhodné, a předsevzala si pokračovat ve svém bádání v rámci doktorského studia.

Velmi pozitivně hodnotím skutečnost, že autorka uskutečnila badatelský pobyt v Namibii i dalších zemích, kde měla možnost v archivech získat zajímavý a cenný materiál, který se touto cestou mohl poprvé dostat do českého prostředí, názorné ukázky jsou k nahlédnutí v přílohách práce. Zde bych ráda vyzdvihla autorčinu pečlivou a časově náročnou práci s archivními materiály.

Za „osvěžující“ lze považovat narušení oné typické struktury DP na část teoretickou a empirickou, nicméně to může přinést i jisté komplikace. Práce působí spíše jako populárně naučná publikace, nikoli jako odborný text, kterým má závěrečná práce být. Je možné si tedy klást otázku, zda vlastně práce splňuje formální požadavky kladené na kvalifikační práce? V autorčině případě toto snad tolik nesouvisí se strukturou práce, ale především se stránkou jazykovou. Četné formulace se vymykají odbornému stylu, odpovídají právě stylu populárně naučnému (např. *však kráčela ruku v ruce, jedním z kamínků této mozaiky, zodpovídala tak za efektivní doputování zpráv* apod.), polemizovat by rovněž šlo s některými užitými publicismy.

Domnívám se, že s ohledem na téma práce jsou dosti upozaděna translátologická východiska, respektive teorie tlumočení. Autorka sice zjištěné poznatky následně komentuje a usouvztahuje s teorií, avšak poskovnu. Přeci jen by v souladu s typem práce bylo vhodnější nejprve pojednat daný fenomén z teoretického hlediska, a poté aplikovat na empirické poznatky. Velmi zajímavé je např. zjištění, že policisté, misionáři či lidé ovládající oba požadované jazyky se najednou ocitli v roli tlumočnicků – zde by bylo žádoucí popsat fenomén tzv. amatérského tlumočení (non-professional translation/interpreting, amateur translation/interpreting, natural translator/interpreter, native translator/interpreter, např. KNAPP-POTTHOFF, A., KNAPP K. (1986) „Interweaving Two Discourses – The Difficult Task of the Non-Professional Interpreting“. In HOUSE, J. (1986). *Interlingual and intercultural communication: Discourse and cognition in translation and second language acquisition studies*. Tübingen: Narr. ISBN 387808272X, 9783878082729). Rovněž témata jako neutralita a nestrannost v tlumočení nebo role tlumočnicka (např. ANDERSON, R., BRUCE, W. (ed.) (1976) „Respectives on the role of interpreter“. In: PÖCHHACKER, F., SHLESINGER M. (2002) *The interpreting studies reader*. London: Routledge, Routledge language readers, s. 208-217) by měla být s ohledem na zjištěná data a téma práce pojednána detailněji, případně by za zmínku stál také fenomén bilingvismu, respektive multilingvismu v tlumočení. DP se zabývá také dějinami tlumočení, v bibliografii postrádám práce Jesúse Baigorriho Jalóna, jednoho z předních historiků tlumočení. Podkapitola věnovaná tlumočení v diplomacii by měla být podložena teoreticky, u tzv. vysoké konsekvity platí jistá pravidla, třeba že každá strana má svého tlumočnicka, aby nedocházelo ke zkreslování atd. (např. ROLAND, R. A. (1999) *Interpreters as Diplomats: A Diplomatic History of the Role of Interpreters in World Politics*, Ottawa: University of Ottawa Press). U tlumočení v náboženství se v mnoha bodech nabízí srovnání se situací ve španělských či portugalských koloniích při dobývání nejen Ameriky, je možné tam vidět mnoho paralel a podobností, ale lze předpokládat, že některé práce nejsou autorce kvůli jazykové bariéře k dispozici.

Má největší výtku se týká metodologie. V kapitole věnující se metodologickému přístupu totiž chybí detailnější popis metodologických nástrojů, které autorka použila, např. kritickou analýzu diskurzu (srov. Leung 2006) či metodu orální historie (srov. Vaněk 2003, Breckner 1994, Niethammer 1985, Grele 1975), případně polostrukturovaných rozhovorů. Bylo by záhodno, aby diplomantka popsala, jaké otázky respondentům kladla, jak postupovala při nahrávání, přepisu atd. Proč nejsou přepisy rozhovorů součástí DP? Jako inspirace by studentce jistě posloužila tato kniha: HALE, S., NAPIER, J. (2013). *Research methods in interpreting: A practical resource*. London; New Dehli; New York; Sydney: Bloomsbury Academic, ISBN 9781441147707.

Na tomto místě bych se ještě ráda vyjádřila k několika formulačně-obsahovým nedostatkům, případně jen uvedla komentáře k některým poznatkům:

- 1) V celé práci je na mnoha místech nevhodně zacházeno s pojmem *translatologie* a *translatologický*. Nejde např. o *zajišťování translatologických služeb*, ale služeb překladatelských a tlumočnických, respektive translačních; dále neobratně formulován název kapitoly *Pomůcky translatologů* nebo formulace *studium translatologie*.
- 2) V první polovině práce často autorka komentuje, že dotyčný tlumočil tam a tam, nezmiňuje, o jaký typ tlumočení šlo. Ale v druhé části práce jsou již tyto informace úplné a nechybí. Nikde se neříká, zda používali tlumočníci notaci? Mohla by diplomantka osvětlit při obhajobě?
- 3) Je zřejmé, že testování uchazečů bylo velmi propracované. Zavádějící je však tvrzení, že „podobný testovací postup se dodnes uplatňuje například při přijímacích zkouškách na [UTRL]“ (str. 102), neboť může vyvolat mylný dojem, že zkoušíme uchazeče z justiční praxe. Vidím zde paralelu spíše se zkouškovým překladem na Juridiku či dalších kurzech, které souvisejí se jmenováním soudním tlumočnickem.
- 4) Strategie KISS je opravdu ryze tlumočnická strategie (např. odstraňování redundancí z řečnickova projevu), nelze ji tudíž přisuzovat řečnickovi (str. 104–105).
- 5) Zvážila bych i vhodnější formulaci týkající se pojmu *anticipace*. Váže se, jak správně autorka sama píše, spíše na postupné předvídání založené na jazykových jednotkách; situaci, kterou diplomantka popisuje předtím, bych spíše okomentovala s důrazem na znalost kontextu, přípravu či opakované tlumočení (str. 48).
- 6) Velmi zajímavá je kapitola věnovaná vzdělávání tlumočnicků a jazykové výuce. Napadá mě, že forma zkoušení a testování se velmi podobá státním zkouškám překladatelským a tlumočnických, které pořádá Státní jazyková škola ve Školské.

Jistý nepoměr spatřuji v kapitolách, které se věnují ryze tlumočení a které zmiňují jiné oblasti, jež dokreslují celou situaci z hlediska politického či jazykového (zvážila bych jejich zkrácení). V souvislosti s tématem práce (tlumočení) si myslím, že není po obsahové stránce vhodné začleňovat do práce kapitolu o překladu (byť si jsem vědoma toho, že překlad a tlumočení jsou si velmi blízké disciplíny), konkrétně pak překladu Bible. To je velmi specifické téma a vydalo by na samostatnou diplomovou práci.

Práce obsahuje jen zcela minimální počet překlepů či problémů s interpunkcí (např. str. 2 Šerše (sic!), správně Šarše, 28). Co se týče technické stránky práce, chybí seznam zkratk.

Navzdory všem výše uvedeným výtkám a nedostatkům doporučuji diplomovou práci Bc. Jelizavety Getty k obhajobě a předběžně ji hodnotím známkou „dobře“.

V Praze 4. září 2019

PhDr. Mgr. Petra Mračková Vavroušová, Ph.D.
oponentka